

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Г. К. РОГОВ, А. І. ЗІНЧЕНКО, Н. В. ПРИХОДЬКО

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання курсової роботи
з дисципліни «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»**

Рекомендовано Методичною радою НУК

ВИДАВНИЦТВО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМ. АДМІРАЛА МАКАРОВА

2024

УДК 351.86:614.8(076)

P59

Автори: Г. К. Рогов, д-р екон. наук, професор;

А. І. Зінченко, канд. екон. наук, доцент;

Н. В. Приходько, канд. екон. наук, доцент

Рецензент О. В. Погорєлова, канд. екон. наук, професор, зав. кафедри обліку та економічного аналізу

Рекомендовано Методичною радою НУК

Рогов Г. К.

P59

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств» / Г. К. Рогов, А. І. Зінченко, Н. В. Приходько. – Миколаїв : НУК, 2024. – 48 с.

Вміщено вимоги до структури, змісту, порядку виконання та оформлення курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств». Методичні рекомендації описують процедуру захисту та критерії оцінювання. Призначені для створення у здобувачів вищої освіти системного уявлення про етапи дослідження проблем корпоративних фінансів, теоретичні та практичні підходи до їх розв'язання.

Призначено для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання.

УДК 351.86:614.8(076)

© Рогов Г. К., Зінченко А. І.,
Приходько Н. В., 2024

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2024

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	15
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	19
4.1. Загальні правила оформлення курсової роботи.....	19
4.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій.....	22
4.3. Правила оформлення формул.....	25
4.4. Оформлення додатків.....	27
4.5. Оформлення списку використаних джерел.....	27
5. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	29
ДОДАТКИ.....	31

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємства» визначають тематичні напрямки, структуру, зміст, порядок виконання, правила оформлення і критерії оцінювання курсової роботи. Методичні рекомендації розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-УІІ від 01.07.2014 р.) та нормативних документів Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Положення про організацію освітнього процесу, порядок оцінювання знань студентів та про курсову роботу (проект)).

Фінанси підприємств є нормативною дисципліною освітньо-професійної підготовки фахівців галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) освітнього рівня. Метою дисципліни є надання здобувачам вищої освіти базових знань з теорії та практики фінансових відносин суб'єктів господарювання. Завданнями дисципліни є формування правильного розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин суб'єктів господарювання та застосування цих закономірностей у практиці фінансової роботи; з'ясування методів і джерел формування фінансових ресурсів підприємств; визначення сукупності заходів щодо забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів.

Курсова робота з дисципліни «Фінанси підприємств» є індивідуальною самостійною творчою працею здобувача вищої освіти, яка базується на застосуванні одержаних теоретичних знань і практичних навичок для розв'язання певного професійного завдання в галузі корпоративних фінансів та містить результати теоретичних узагальнень, аналітичних досліджень і прикладних розробок. Мета курсової роботи – закріпити та систематизувати набуті теоретичні знання та вміння використовувати їх у практичній діяльності суб'єктів господарю-

вання, удосконалити навички аналізу фінансів підприємств, виявлення та розв'язання проблем, а також залучити здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької роботи.

Процес виконання та захисту курсової роботи спрямований на оволодіння здобувачами вищої освіти таких загальних і фахових компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державних фінансів, у тому числі бюджетних та податкових систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківських систем та страхування);

- здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері міжнародних фінансових розрахунків;

- здатність до професійної діяльності у фінансових підрозділах підприємств морегосподарського комплексу і підприємств-експортерів, до самостійної праці на посадах, що потребують аналітичного підходу в нестандартних ситуаціях.

Виконання курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств» спрямоване на розвиток у здобувачів вищої освіти таких результатів навчання:

- знання механізму функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

- володіння методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державних фінансів, у т. ч. бюджетних та податкових систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування);

- навички формування й аналізу фінансової звітності та правильної інтерпретації одержаної інформації;

- уміння використовувати методи міжнародних фінансових розрахунків у фінансовій діяльності підприємств;

- здатність ураховувати в професійній діяльності особливості фінансів підприємств морегосподарського комплексу і підприємств-експортерів.

Курсова робота з дисципліни «Фінанси підприємств» є важливим етапом підготовки здобувачів вищої освіти до виконання і захисту кваліфікаційної роботи на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Вона розвиває навички самостійної творчої роботи та передбачає систематизацію й аналіз законодавчих і нормативно-методичних документів за темою дослідження, відповідної економічної літератури, матеріалів статистики й офіційної фінансової звітності підприємств, використання загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, узагальнення релевантних концептуальних підходів, проведення розрахунків і оцінку значень економічних показників та їх динаміки, виявлення проблем, базових і похідних причин їх виникнення, визначення тенденцій розвитку, розробку заходів щодо поліпшення фінансового стану суб'єкта господарювання, що досліджується, удосконалення певних елементів корпоративної системи фінансового менеджменту, формулювання обґрунтованих висновків і пропозицій. У процесі захисту здобувач вищої освіти має змістовно і стисло викласти результати дослідження та продемонструвати здатність аргументувати власну точку зору.

Робота виконується під керівництвом наукового керівника, який допомагає здобувачу вищої освіти у виборі теми й розробці плану дослідження, надає консультації щодо змісту роботи, використання інформаційних джерел, загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів дослідження, перевіряє надані матеріали на їх відповідність чинним вимогам, оцінює якість роботи, можливість її допуску до захисту, здійснює підготовку здобувача до захисту.

Виконавці курсової роботи мають дотримуватися принципів академічної доброчесності, а саме: проводити дослідження самостійно, не порушувати авторські й суміжні пра-

ва, посилалися на інформаційні джерела в разі використання в тексті оприлюднених наукових результатів, пропозицій та інших матеріалів, не допускати академічного плагіату, фальсифікування або фабрикавання інформації. Згідно з пунктом 42.4 статті 42 закону України «Про освіту» (№ 2145-VIII від 05.09.2017 р.) академічним плагіатом вважається оприлюднення, зокрема, часткове, наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як власних, або без зазначення авторства. Фабрикацією – вигадкування даних чи фактів, а фальсифікацією – свідомо зміна чи модифікація наявної інформації. Відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, достовірність викладеної в курсовій роботі інформації несе відповідальність здобувач вищої освіти – автор роботи.

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою фінансів, щорічно оновлюється, затверджується на засіданні кафедри та доводиться до виконавців на початку семестру. Тематику курсових робіт вибираються зазвичай для суб'єктів господарювання певних видів економічної діяльності, а саме: для підприємств виробничих галузей, сфери торгівлі та послуг, банківських установ, страхових компаній, інститутів спільного інвестування тощо (дод. А). Тематика курсових робіт охоплює всі ланки фінансової системи та елементи фінансового механізму і може розкриватися як на конкретних прикладах, так і на матеріалах державної статистики. В окремих випадках за умови узгодження з викладачем тема курсової роботи може бути змінена.

Оптимальним обсягом роботи є 30–40 сторінок тексту (без списку використаних джерел і додатків). Курсова робота виконується державною або англійською мовами на основі офіційної фінансової звітності певного підприємства (підприємств).

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Матеріал курсової роботи має бути логічно й послідовно викладений та належним чином структурований. Курсова робота містить титульний аркуш, зміст (план роботи), вступ, теоретичний, аналітичний і проєктний розділи (з деталізацією за підрозділами), висновки, список використаних джерел та додатки. У кожному розділі рекомендується виділяти три підрозділи (параграфи). Рекомендується розподіляти текстовий матеріал рівномірно між розділами і підрозділами.

На **титульному аркуші** вказуються найменування вищого навчального закладу (Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова) та випускаючої кафедри (кафедра фінансів); затверджена тема роботи; дані про автора роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника, склад комісії, місто, рік виконання (дод. Б).

Зміст курсової роботи подається відразу після титульного аркуша, оформлюється у вигляді розгорнутого плану та містить найменування всіх її структурних частин і номери їхніх початкових сторінок (дод. В). Вимогами до найменувань розділів і підрозділів є стислість, синтаксична різноманітність, відповідність темі й завданням роботи, відображення внутрішньої логіки дослідження.

У **вступі** необхідно стисло обґрунтувати актуальність теми курсової роботи, визначити мету її виконання, об'єкт, предмет, завдання, методи дослідження та інформаційну базу. Актуальності теми присвячуються 1–2 абзаци, де зазначається теоретичне і практичне значення проблеми, що досліджується, для розвитку економіки загалом та суб'єкта господарювання, на матеріалах якого виконується робота. Метою є розробка (удосконалення) та застосування фінансового інструментарію розв'язання проблеми. Наприклад: «Мета дослідження полягає в розробці методичних рекомендацій щодо

управління ліквідністю та фінансової стійкості підприємства на прикладі акціонерного товариства А».

Під об'єктом дослідження розуміють процес або явище, які обумовлюють певну проблему фінансів підприємств. Предмет дослідження обирається в межах визначеного об'єкта, адже являє собою його проблемну частину, яка конкретизується в роботі. Прикладом формулювання об'єкта та предмета дослідження за темою «Управління фінансовою стійкістю підприємства» можуть бути відповідно процеси формування фінансової стійкості суб'єктів господарювання та система методів її забезпечення для певного господарського товариства, на матеріалах якого виконується курсова робота. Варіантом визначення об'єкта дослідження за темою «Комплексна оцінка фінансового стану підприємства» є економічні процеси трансформації фінансового стану. Предмет дослідження в такому разі може бути сформульований як «теоретичні та практичні підходи до аналізу та поліпшення фінансового стану акціонерного товариства А».

Завдання дослідження мають у комплексі характеризувати шляхи досягнення його мети та корелювати з назвами структурних підрозділів курсової роботи. До завдань належать розкриття економічної сутності процесів та явищ, що досліджуються, відповідного понятійного апарату, концептуальних підходів, проведення аналізу фінансового стану підприємства або його окремих складових, розробка рекомендацій щодо розв'язання фінансових проблем підприємства тощо.

Перелік загальнонаукових і спеціальних методів дослідження має містити лише ті, що дійсно були застосовані в курсовій роботі. З-поміж них можуть бути методи індукції та дедукції, порівняння, системного, кореляційно-регресійного та дискримінантного аналізу, моделювання та інші. Інформаційна база дослідження зазвичай складається із законодавчих і нормативно-методичних документів, даних Державної

служби статистики України, Міністерства фінансів, Національного банку України, міжнародних і зарубіжних статистичних органів, офіційної фінансової звітності підприємств. Загальний обсяг вступу становить 2–3 сторінки тексту.

У **першому (теоретичному) розділі** курсової роботи висвітлюються її теоретичні аспекти, надається критичний огляд фахової літератури та законодавчої бази, розкривається сутність ключових понять і концепцій, визначаються проблеми й невирішені питання в контексті об'єкта та предмета дослідження. Аналізуючи літературні джерела, слід робити наголос на нових монографіях і наукових статтях (оприлюднених за останні п'ять років). На основі узагальнення, систематизації та критичної оцінки точок зору різних авторів, визначення стадій розвитку наукової думки мають бути окреслені дискусійні питання, сформульовані власні теоретичні положення та пропозиції здобувача вищої освіти.

На використанні інформаційні джерела необхідно робити посилання, зазначаючи порядковий номер у переліку літератури та номери сторінок. Вибірка літературних джерел зазвичай вважається репрезентативною, якщо вона налічує щонайменше 25–30 найменувань. Результати узагальнення визначень ключових теоретичних понять та концептуальних підходів до розв'язання проблем дослідження доцільно надавати у вигляді таблиць у додатках до курсової роботи.

Перший розділ являє собою теоретичну основу подальшого дослідження офіційної фінансової звітності вибраного підприємства й розробки практичних рекомендацій щодо поліпшення його діяльності. Матеріал першого та інших розділів основної частини роботи має містити необхідні формули, таблиці й рисунки. Наприкінці розділу наводяться основні висновки та пропозиції щодо теорії питання.

Другий розділ присвячується аналізу певних аспектів фінансів вибраного підприємства відповідно до теми курсової роботи. У першому підрозділі дається стисла характеристика

цього підприємства (вид економічної діяльності, місце розташування, форма власності, організаційно-правова форма, структура управління, обсяги виробництва й експорту, ринкове становище та інші відомості).

У наступних підрозділах, на підставі даних Державної служби статистики, Міністерства фінансів України, НБУ, міжнародних і зарубіжних статистичних органів та офіційної фінансової звітності підприємства, матеріалів зібраних під час проходження практики, оцінюється вплив інституціонального середовища на ефективність функціонування суб'єктів господарювання, проводиться аналіз абсолютних і відносних значень фінансових показників, необхідних для розкриття теми курсової роботи. Рекомендується приділити увагу порівняльному аналізу умов господарювання зарубіжних конкурентів.

Для оцінки фінансового стану (або його окремих складових) підприємства, що досліджується, необхідно порівняти фактичні значення показників з нормативними і середніми галузевими значеннями та визначити динаміку змін за останні 3–5 років. У додатку Г наведено формули розрахунків і нормативні значення показників ліквідності та фінансової стійкості. Для оцінки кредитоспроможності підприємства доцільно керуватися Положенням про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями (Постанова Правління Національного банку України № 351 від 30.06.2016 р.). З метою визначення ризику банкрутства підприємства рекомендується використовувати моделі, розроблені на основі вітчизняних статистичних даних (модель Терещенка).

Далі слід охарактеризувати загальні результати фінансового менеджменту на підприємстві, у контексті предмета дослідження і тенденції розвитку, визначити існуючі проблеми та проаналізувати й систематизувати зовнішні і внутрішні чинники їх виникнення. Аналітичний матеріал другого розділу має бути логічно пов'язаний з теоретичними положеннями, викладеними в першому розділі та слугувати основою

для подальшої розробки практичних рекомендацій щодо розв'язання виявлених фінансових проблем. Дані офіційної фінансової звітності підприємства, що досліджується, розміщуються в додатках до курсової роботи. Після другого розділу надаються узагальнюючі висновки щодо результатів проведеного аналізу.

У третьому (проектному) розділі курсової роботи на основі наведеного в першому розділі критичного узагальнення існуючих теоретико-методичних підходів до предмета дослідження та результатів виконаного фінансового аналізу мають бути сформульовані й належним чином обґрунтовані пропозиції щодо покращення цільових показників підприємства в контексті теми дослідження та визначені шляхи розв'язання виявлених проблем. У процесі роботи над проектною частиною роботи здобувач вищої освіти повинен довести вміння креативно вирішувати задачі професійної діяльності.

Виклад матеріалу доцільно розпочати з обґрунтування напрямків покращення інституціонального середовища функціонування підприємства, передусім тих, що стосуються удосконалення законодавчих та нормативно-правових документів, які мають безпосереднє відношення до об'єкта дослідження. Пропозиції важливо розробляти на основі останньої редакції кожного документа. З цією метою слід користуватися інформацією з офіційного вебпорталу Верховної Ради України (<https://www.rada.gov.ua/>). У процесі формування пропозицій рекомендується враховувати світовий досвід. З огляду на євроінтеграційні прагнення України, основну увагу варто приділити процесу адаптації законодавства до вимог Європейського Союзу.

Далі розробляються пропозиції, які можуть бути реалізовані на корпоративному рівні. Відповідно до вибраної теми курсової роботи, це можуть бути заходи щодо підвищення фінансової стійкості та кредитоспроможності підприємства, поліпшення показників ліквідності, рентабельності, ділової

активності, удосконалення амортизаційної політики, механізму факторингових операцій та практики фінансових розрахунків, методи запобігання банкрутству, вибору оптимальної для суб'єкта господарювання системи оподаткування тощо. Кожна пропозиція має містити фінансово-економічне обґрунтування. Бажано також оцінити вплив запропонованих заходів на фінансовий стан підприємства.

Важливою частиною проектного розділу є розробка (удосконалення) пов'язаних з предметом дослідження елементів системи корпоративного фінансового управління, необхідних для забезпечення цільових параметрів фінансового стану суб'єкта господарювання. Такого роду пропозиції оформлюються у вигляді методичних рекомендацій. Наприклад, методичні рекомендації щодо управління дебіторською заборгованістю або фінансовою стійкістю підприємства. Задача може бути поставлена більш фрагментарно, наприклад, як обґрунтування методичного підходу до формування основ системи раннього попередження та реагування на зміну факторів складової фінансового стану, що досліджується в роботі (ліквідності, рентабельності тощо).

На відміну від окремих заходів, методичні рекомендації з розробки (удосконалення) елементів системи корпоративного фінансового управління спрямовані на забезпечення цільових значень певних фінансових індикаторів на довготерміновій основі. У рекомендаціях необхідно приділити увагу координації діяльності структурних підрозділів підприємства з метою досягнення поставленої задачі фінансового управління.

Виклад матеріалу курсової роботи завершують **висновки** за результатами проведеного дослідження. Тут у скороченій формі узагальнюють наведені вище висновки за першим і другим розділами та додають основні пропозиції, обґрунтовані в проектній частині. Обсяг результуючої складової роботи становить 2–4 сторінки.

Кожен висновок має відповідати певному завданню, сформульованому у вступі, та викладатися у вигляді окремого

пункту (1–2 абзаци) у послідовності, що визначається змістом роботи. Кількість висновків може перевищувати кількість завдань. У формулюваннях доцільно використовувати такі дієслова як «розглянуто», «досліджено», «проаналізовано», «визначено», «доведено», «розроблено», «запропоновано», «рекомендується» тощо. Висновки мають містити підсумки дослідження теорії питання, результати фінансового аналізу в контексті теми курсової роботи та рекомендації автора щодо удосконалення системи корпоративного фінансового менеджменту.

Після висновків у курсовій роботі наводиться **список використаних джерел** в обсязі не менше 25-ти найменувань. У нього передусім включають міжнародні правові документи, закони України, постанови Кабінету Міністрів і Національного Банку України, інші нормативні документи та наукові публікації (монографії, статті) переважно оприлюднені за останні 5 років. У списку вказуються лише ті літературні та інформаційні джерела, на які є посилання в тексті роботи. Вимоги до оформлення списку використаних джерел викладено в підрозділі 4.3. Методичних рекомендацій. У додатку Д наведені нормативно-правові документи та інформаційні джерела, які можуть бути корисними в процесі дослідження.

Наприкінці курсової роботи обов'язково розміщуються **додатки** до неї. Вони містять форми офіційної фінансової звітності підприємства, зведені статистичні дані та інший об'ємний допоміжний матеріал зазвичай у формі таблиць та ілюстрацій.

3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Під час написання курсової роботи слід орієнтуватися на її модульну побудову у відповідності до вимог Міністерства освіти і науки України. Зміст основних модулів курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств», їх оцінювання та терміни виконання зведені до таблиці.

Таблиця 3.1. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств»

Модулі (блоки змістових модулів)	Розподіл навчального часу в год	Термін виконання, тиждень	Джерела інформації
Вибір теми та створення плану	12	1–2 тиж.	Джерела інформації обираються самостійно за допомогою викладача згідно з обраною темою та чинного законодавства
Критичний аналіз літературних джерел	12	3–4 тиж.	
Розробка аналітичної частини роботи	18	5–7 тиж.	
Прогнозування розв’язання виявлених проблем	30	8–12 тиж.	
Оформлення роботи	12	13–14 тиж.	
Захист роботи	6	15 тиж.	
Разом	90	15	

У завданні на курсову роботу міститься календарний графік її виконання, у якому передбачені терміни подання кожного розділу на перевірку науковому керівникові. Оформлену роботу виконавець надає науковому керівникові не пізніше ніж за два тижні до її захисту. За два робочих дні до захисту перевірена робота повинна бути передана на кафедру фінансів. Питання дотримання здобувачами вищої освіти календарного графіка виконання курсових робіт постійно знаходиться на контролі кафедри та відображається в протоколах її засідань.

Вибір теми курсової роботи здійснюється впродовж перших двох тижнів семестру з переліку, що наведено в додатку А. Дозволяється виконання досліджень на інші актуальні теми, що відповідають змісту фінансів підприємств. Студентам, які поєднують навчання з трудовою діяльністю, рекомендується досліджувати в роботі проблеми фінансів підприємства, де вони працюють. Декілька студентів можуть виконувати курсові роботи на одну тему за умови використання матеріалів різних суб'єктів господарювання.

Для затвердження теми здобувач вищої освіти подає науковому керівникові усну або письмову заяву. У разі її відсутності, після завершення двох тижнів з початку семестру, тема визначається безпосередньо науковим керівником. Корегування теми допускається як виняток, але не пізніше ніж за місяць до захисту курсової роботи.

Здобувач вищої освіти, виходячи із затвердженої теми, мети й завдань дослідження розробляє план курсової роботи та узгоджує його з науковим керівником. Обов'язковими складовими плану є вступна частина, теоретичний, аналітичний і проєктний розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. У плані мають бути закладені логічна послідовність і взаємозв'язок усіх розділів та підрозділів курсової роботи. Він може бути удосконалений за результатами виконання наступного модуля, а саме критичного аналізу літературних джерел.

Підбір необхідної фахової літератури для написання курсової роботи здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно на основі консультативних порад керівника. Необхідно опрацювати закони України, постанови Кабінету Міністрів України, НБУ, інструктивно-методичні документи, що стосуються теми дослідження, відповідні наукові монографії, статті, матеріали науково-практичних конференцій, що опубліковані за останні 5 років. Важливо приділити увагу фаховим публікаціям у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних, реферативних баз даних.

Розпочинати пошук літературних джерел у мережі «Інтернет» доцільно за ключовими словами, що мають безпосереднє відношення до об'єкта і предмета дослідження. Рекомендується також ознайомлення з фондами бібліотеки університету, навчального кабінету кафедри фінансів, публікаціями провідних науковців факультету Економіки моря НУК імені адмірала Макарова. У процесі опрацювання літератури корисно відразу виписувати для кожного джерела його назву, авторів, видання, час публікації, кількість сторінок (для монографій), сторінки (для наукової статті, цитат) і стисло занотувати викладені в ньому основні результати, пропозиції, дискусійні питання та оригінальні речення для можливого цитування в курсовій роботі. Зібраний теоретичний матеріал має стати для автора предметом узагальнення і критичного аналізу, основою формування власних пропозицій.

На наступному етапі відбувається розробка аналітичної частини курсової роботи. Вона потребує додаткової інформаційної бази, а саме: даних Державної служби статистики, Міністерства фінансів і Національного банку України, зарубіжних статистичних органів, офіційної фінансової звітності та первинних документів підприємства, на матеріалах якого проводиться дослідження. У курсових роботах, які виконуються в рамках НДР наукової лабораторії кафедри фінансів, використовуються також її дослідницькі результати.

Зібрана інформація має бути систематизована і проаналізована з метою діагностики фінансових проблем підприємства та виявлення екзогенних і ендогенних факторів їх виникнення. Висновки повинні ґрунтуватися на застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, розрахунках фінансових показників, оцінці рівня та динаміки їх фактичних значень. Результати аналізу слід ілюструвати графіками, діаграмами та таблицями.

На наступний етап «Прогнозування розв'язання виявлених проблем» (проектний розділ курсової роботи) календарним планом відводиться найбільша кількість годин (30 год).

Це обумовлюється складністю і творчим характером його завдань. Автор курсової роботи має застосувати набуті знання і вміння для розробки власних пропозицій практичного спрямування та обґрунтувати їх. З метою якісного результату автору роботи рекомендується опанувати сучасні методи фінансового управління, урахувати прогресивний вітчизняний і зарубіжний досвід. У рамках етапу слід стисло сформулювати висновки за підсумками проведеного дослідження.

Оформлення роботи передбачає формування списку використаних джерел, необхідних додатків, редагування і доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовку презентації до захисту. У процесі виконання цього етапу слід керуватися правилами належного оформлення курсової роботи, зокрема, вимогами до рисунків, таблиць, формул, цитування та посилання на використані джерела, які викладено в розділі 4 цих рекомендацій. Процедуру захисту висвітлено в розділі 5.

Керівник курсової роботи консультує здобувача вищої освіти впродовж усього семестру згідно з графіком консультацій, слідкує за своєчасністю виконання окремих етапів, перевіряє роботу, робить зауваження та приймає рішення щодо можливості її допуску до захисту. Зміни до графіка консультацій вносяться лише відповідно до встановленого порядку. У разі виникнення будь-яких проблем здобувачу вищої освіти слід звернутися на кафедру фінансів.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні правила оформлення курсової роботи

Вимоги до оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання та одним із багатьох факторів, які враховуються при оцінюванні під час захисту.

Курсову роботу оформлюють за вимогами державного стандарту України «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» ДСТУ 3008-95» [1].

Курсова робота оформлюється на одному боці аркушів білого паперу формату А4 із застосуванням комп'ютерної техніки. Текст друкують у текстовому редакторі *MS Word* шрифтом *Times New Roman* (розмір – 14 кегель (pt)), чорного кольору. Поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Абзацний виступ – 1,25 см. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою.

Нумерація сторінок – наскрізна. Усі вони, урахувавши додатки, нумеруються від першої сторінки курсової роботи (таким є титульний аркуш) до останньої без пропусків, повторів та доповнень. На титульному аркуші, на перших аркушах змісту, вступу, розділів, висновків, списку використаних джерел порядкові номери не друкують. Сторінки, розділи, підрозділи нумерують арабськими цифрами без знака «№» (це стосується також рисунків, таблиць, формул). Номер сторінки розміщують у верхньому правому куті (без крапки), розмір шрифту – 12 (pt). У випадку, якщо аркуш створений із застосуванням альбомної орієнтації, номер сторінки проставляється у верхньому правому куті за книжкової орієнтації аркуша.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом з вирівнюванням по центру сторінки (без крапки). За словом «РОЗДІЛ» розміщують його порядковий

номер, а саму назву друкують уже з нового рядка. Усі структурні частини курсової роботи починаються з нової сторінки.

Розділ або підрозділ прийнято нумерувати арабськими цифрами. Порядкові номери та заголовки підрозділів друкують з абзацу маленькими літерами (перша – велика), напівжирним шрифтом, без крапки в кінці заголовка. Наприклад:

1.1. Наукові підходи щодо визначення фінансової стійкості підприємства

Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою (у наведеному прикладі – 1.1). Номер підрозділу відділяють від його назви крапкою.

У тексті курсової роботи час від часу виникає потреба в перерахуваннях. Для виділення кожного з них використовують дефіс або обходяться без нього. Наприклад:

«Банківські рахунки поділяються на такі:

- поточні для зберігання грошових коштів і здійснення розрахунково-касових операцій відповідно до чинного законодавства України;

- вкладні (депозитні) для зберігання грошей, які передаються підприємством в управління банку під визначений процент (дохід);

- рахунки умовного зберігання (ескроу), які відкриваються банком підприємству на договірній основі для зарахування на рахунок коштів та подальшого перерахування або видачі коштів готівкою визначеним ним бенефіціарам».

У випадках, коли автор робить посилання в тексті на те чи інше перерахування, до них застосовують арабську цифру з крапкою. Для подальшої деталізації – малу арабську букву з дужкою, не забуваючи до того ж про абзацний відступ.

Відстань між назвою розділу та першим у його структурі підрозділом, між підрозділом і попереднім текстом – два міжрядкові інтервали.

Відстань між заголовком підрозділу та текстом повинна дорівнювати одному міжрядковому інтервалу.

Якщо назви розділу, підрозділу опинилися у нижній частині аркуша без тексту, або лише з єдиним рядком, буде краще перенести їх на наступну сторінку. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї відсутній текст або розміщено тільки один рядок тексту.

Посилання на джерела в тексті роботи слід зазначати порядковим номером за списком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–3; 10]...». Якщо наводиться цитата, то позначається порядковий номер джерела і номер сторінки (наприклад: [13, с. 124]).

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту й позначається трьома крапками. Вони ставляться в будь-якому місці цитати (на початку, усередині, у кінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) у разі непрямого цитування, що дає значну економію тексту, слід бути точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Не допускається розташування на одній сторінці одночасно і таблиці, і ілюстрації, якщо між ними відсутня текстова частина обсягом не менше чотирьох рядків.

У курсовій роботі не рекомендується вести виклад від 1-ї особи однини. Допускаються звороти із збереженням 1-ї особи множини, у яких міститься займенник «ми», тобто вживаються означено-особові речення: «спостерігаємо», «встановлюємо», «маємо на увазі» тощо.

В окремих випадках можна використовувати вирази «на наш погляд», «на нашу думку», або «на думку автора курсової роботи», «на основі зробленого аналізу можна стверджувати», або «приведені досліді підтвердили...» чи «... дають підстави вважати, робити висновки...» та ін.

4.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій

Обов'язковим для розкриття теми курсової роботи є залучення цифрових даних. Цифровий матеріал має бути представлений у вигляді таблиць і рисунків (схем, діаграм, графіків), які повинні бути логічним продовженням викладених теоретичних положень.

Усі ілюстративні матеріали розміщують в тексті одразу ж після посилання на них або (якщо бракує місця) – на наступній сторінці. Деякі займають належне місце в додатках.

Таблиці та рисунки нумерують послідовно в межах розділу (за винятком поданих у додатках). Номер повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці (рисунку), між якими ставиться крапка. Наприклад, таблиця 2.4 – четверта (4) у другому (2) розділі.

Таблиці розміщуються вздовж або поперек сторінки (альбомна орієнтація) з відповідним поворотом – в останньому випадку – на 90 градусів проти годинникової стрілки.

У правому верхньому куті над відповідною таблицею розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Між текстом і словом «Таблиця» залишають вільний рядок. Кожна таблиця повинна мати унікальну назву, яка подається в наступному після номера рядку в центрі маленькими літерами з першої великої (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Склад доходів Державного бюджету України
у 2017–2021 роках

Показники	Роки					Зміна 2021/2017	
	2017	2018	2019	2020	2021	Абсолютна	%
Податкові надходження, млн грн	627153,7	753815,6	503879,4	851115,6	1107090,9	+479937,2	+76,5
Неподаткові надходження, млн грн	128402,3	164676,5	103635,2	212946,9	175358,0	+46955,7	+36,6
Доходи від операцій з капіталом, млн грн	286,9	657,5	191,5	79,4	328,7	+41,8	+14,6
Трансферти, млн грн	7575,10	8771,10	8281,00	1029,7	1289,8	–317,6	–19,8
Цільові фонди, млн грн	29847,1	187,5	287,7	10658,00	12576,1	+6608,4	+110,7
Усього доходів Державного бюджету, млн грн	793265,0	928108,3	998278,9	1076016,7	1296852,9	+503587,9	+63,5

Джерело: опрацьовано за [14]

У таблицях слова і числа організовані у вертикальні колонки (графи) та горизонтальні рядки таким чином, що кожний елемент – це, одночасно, складова частина як рядка, так і колонки. Колонки (графи) нумеруються лише тоді, коли в тексті є посилання на них; якщо таблицю з великою кількістю колонок частково переносять на наступну сторінку, а також під час виконання арифметичних маніпуляцій за даними, які розміщені в різних колонках або рядках. Назви колонок пишуть з великої літери, а підзаголовки, якщо вони складають з назвою одне речення, – з малої (табл. 2.3). Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери.

Заголовок кожної граfi та рядка таблиці має бути по змозі коротким, слід уникати повторів, а слова заголовків, що повторюються, слід виносити до узагальнюючих заголовків. До того ж узагальнюючі заголовки та заголовки складають одне речення.

Спільна для таблиці одиниця виміру зазначається в круглих дужках у кінці назви таблиці; в іншому випадку одиниці вимірювання вказують у верхніх або бічних заголовках з використанням загальноприйнятих скорочень.

Під час переносу частини таблиці на іншу сторінку на початку кожної такої сторінки справа пишуть слова «Продовження табл.» і вказують її номер. З нового рядка вказують нумерацію граф таблиці, далі – продовження таблиці.

Якщо цифрові або інші дані в таблиці не подають, то на їх місці ставлять прочерк. Позначка Х вказує, що клітина не підлягає заповненню.

Значення показників у клітинах таблиці по змозі слід округлювати в межах одного й того ж рядка чи граfi обов'язково з однаковим ступенем точності.

Курсова робота має бути достатньо проілюстрована (схемами, графіками, діаграмами). Під кожною ілюстрацією наводяться наступні елементи:

- скорочене слово рисунк, написане з великої літери («Рис.»);

– порядковий номер (без знака «№»). Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою, наприклад, «Рис. 2.1.»;

– найменування, що характеризує наведене зображення. Воно починається з великої літери. Крапку наприкінці не ставлять;

– посилання на джерело інформації у квадратних дужках (наприклад, [14, с. 148]) або, якщо це власна розробка, то це зазначити (наприклад, «[складено автором]»;

– підписуваний текст, який уміщує (якщо в цьому виникає потреба) пояснювальні відомості. Наприклад, умовні позначення, які використовувалися на схемі чи на графіку.

Посилаючись на ілюстрації, зазвичай згадують порядковий номер, під яким вони з'являються в тексті курсової роботи. Його розміщують або у круглих дужках «(рис. 1.3)», або інтегрують у відповідні фрази. Наприклад: «Структура кредитів, наданих суб'єктам господарювання за видами економічної діяльності, надана на рис. 2.2. » або «Продемонструємо виявлену тенденцію за допомогою графіка (рис. 3.4)». Повторні посилання на ілюстрацію необхідно давати зі скороченим словом «див.», наприклад, «(див. рис. 2.1)». Дозволяється розміщувати декілька рисунків на одній сторінці. Однак між ними має бути текстова частина.

Після тексту перед рисунком (таблицею), а також після назви рисунка (таблиці) перед продовженням тексту курсової роботи варто залишати один вільний рядок.

Ілюстрації повинні бути розміщені так, щоб їх можна було зручно розглядати без повороту роботи. Якщо це неможливо, то ілюстрації розташовують так, щоб для їх вивчення можна було повернути роботу за годинниковою стрілкою.

4.3. Правила оформлення формул

Формули розташовують у тексті безпосередньо після першого згадування про них, посередині сторінки без відступу.

Кожна з них відокремлюється від попереднього та наступного тексту одним вільним рядком. У разі посилання на формулу, указують її номер у дужках. Наприклад: «Цей коефіцієнт обчислюється за формулою (2.1)». Як бачимо, вони мають порядкову нумерацію в межах розділу. Наприклад, формула (2.1) – перша (1) у другому (2) розділі. Номер формули проставляють в одному рядку з нею в дужках у крайньому правому положенні.

Пояснення умовних позначень і числових коефіцієнтів, з яких складається формула (якщо це не зроблено в тексті), виконують відразу після неї. Кожного разу це роблять з нового рядка в послідовності з якою символи зустрічаються (у формулах із дробами спочатку пояснюють чисельник, а потім – знаменник). Для цього за формулою ставлять кому, з нового рядка пишуть слово «де» (без двокрапки), після чого розшифровують словами умовні позначення показників. Розділові знаки розставляються в поясненні таким чином:

між символом та розшифровкою – тире. З обох його боків використовуємо пробіли без розриву;

одиниці вимірів відокремлюють від тексту комою;

наприкінці розшифровки перед наступним символом ставлять крапку з комою, а наприкінці останньої розшифровки ставлять крапку.

Наприклад:

$$НЦ_a = \frac{СК}{K_a}, \quad (3.1)$$

де $НЦ_a$ – номінальна ціна акції; $СК$ – статутний капітал; K_a – кількість акцій.

Довгі та громіздкі формули розміщують на окремих рядках. Перенесення можливе лише на знаках виконуваних операцій: плюс (+), мінус (–), множення ($\times$), ділення ($:$), інших математичних знаків, які на початку нового рядка повторюються.

Для того щоб формули виглядали естетично та справляли приємне враження, рекомендовано використовувати відповідні програмні продукти, серед яких, зокрема, *Microsoft Equation 3.0*.

4.4. Оформлення додатків

Додатки наводяться наприкінці курсової роботи після списку використаних джерел. Це можуть бути таблиці великого формату, графічний матеріал, копії документів, громіздкі розрахунки, блок-схеми алгоритмів та їх описи, комп'ютерні програми, статистична, фінансова, інша звітність тощо. Додатки оформлюються як продовження курсової роботи в порядку посилань на них у тексті.

Кожний додаток починається з нової сторінки із зазначенням угорі та праворуч сторінки слова «Додаток» і його номер. Додаток повинен мати заголовок, який друкують посередині з великої літери. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер І, Є, І, Ї, О, Ч, Ї. Якщо вони вичерпані – латинськими літерами (крім І та О), а коли і вони закінчилися – арабськими цифрами.

Додатки повинні мати наскрізну нумерацію сторінок, яка продовжує нумерацію тексту курсової роботи. Таблиці, графіки, схеми, інші ілюстрації, формули та рівняння, що розміщуються в додатку, нумерують у межах кожного з них. Наприклад, рисунок А.1 – перший рисунок додатка А; таблиця Б.2 – друга таблиця додатка Б; формула (В.3) – третя формула додатка В.

4.5. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел (не менше 25-ти найменувань) містить повний бібліографічний опис джерел інформації, до яких звертався автор. На кожне джерело, наведене у списку, повинне бути посилання в тексті курсової роботи. Посилання

складається з дотриманням вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення наведені в додатку Е. В основі – вихідні дані, отриманні безпосередньо з друкованих наукових праць або з каталогів і бібліографічних покажчиків, з мережі «Інтернет». Для кожного джерела вказують прізвище, ініціали автора, повну назву книги, видавництво, рік видання та загальну кількість сторінок. Для статей, що публікуються в періодичних виданнях, зазначають прізвища, ініціали авторів, назву статті, назву журналу або газети, рік видання, номер журналу чи газети, сторінки, на яких надруковано статтю.

Список використаних джерел може містити наступні елементи:

- 1) закони України;
- 2) інструкції та нормативні акти міністерств і відомств, Національного банку України;
- 3) наукову, навчально-методичну, спеціальну літературу, видану українською або російською мовами;
- 4) офіційні сторінки в мережі «Інтернет»;
- 5) наукову, навчально-методичну, спеціальну літературу, видану іноземними мовами;

Джерела можна розміщувати у списку одним із таких способів:

- 1) у порядку появи посилань у тексті (найзручніший для користування);
- 2) в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Цей спосіб передбачає розміщення всіх позицій списку використаних джерел в алфавітному порядку за прізвищем автора (або за назвою нормативного документа чи джерела, де автор не зазначений) у пріоритетній черговості.

5. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконана здобувачем вищої освіти курсова робота здається в установлений календарним графіком термін керівникові на перевірку. Науковий керівник визначає відповідність структури, змісту й оформлення роботи вимогам, викладеним у цих методичних рекомендаціях. Виявлена невідповідність є підставою для недопуску до захисту й повернення курсової роботи автору для доопрацювання. Окрім того науковий керівник може зробити зауваження та надати поради щодо повноти та якості проведеного дослідження. Автору рекомендується внести відповідні зміни й доповнення до тексту роботи.

Оцінювання курсової роботи здійснюється за підсумками перевірки пояснювальної записки, ілюстративної частини та підсумкового контролю у формі захисту за 100-баловою шкалою. Максимальні оцінки за зазначеними складовими наведено в табл. 5.1. Критерії отримання певної кількості балів за кожним параметром оцінювання містяться в дод. Ж.

Таблиця 5.1. Загальний підсумок оцінювання курсової роботи, балів

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 40	до 20	до 40	до 100

Захист відбувається до початку екзаменаційної сесії за умови дотримання термінів подання курсової роботи на перевірку та одержання допуску наукового керівника. Здобувач вищої освіти готує до захисту стислу доповідь щодо актуальності теми, основних результатів дослідження, обґрунтованих висновків і зроблених пропозицій, а також презентацію, у вигляді таблиць, графіків, діаграм і розрахунків, яка допомагає розкрити положення, що виносяться на захист.

Процедура захисту передбачає коротку (до 5 хв) доповідь здобувача вищої освіти та відповіді на питання членів комісії. Підсумкова оцінка визначається під час захисту курсової роботи. Шкалу оцінювання курсової роботи подано в табл. 5.2.

Таблиця 5.2. Шкала оцінювання курсової роботи

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка проставляється в екзаменаційну відомість і залікову книжку. Захищені курсові роботи передаються на кафедру фінансів. Авторам курсових робіт, які носять дослідницький характер, відрізняються глибиною аналізу та містять оригінальні аргументовані пропозиції, рекомендується підготувати доповіді на науково-практичні конференції, взяти участь у конкурсах студентських робіт та олімпіадах.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Теми курсових робіт

1. Фінансові ресурси підприємства і джерела їх формування.
2. Удосконалення фінансового механізму підприємства.
3. Управління ліквідністю та фінансовою стійкістю підприємства.
4. Оцінка ділової активності підприємства.
5. Оптимізація платіжних умов зовнішньоекономічних договорів (контрактів).
6. Розробка та використання механізму факторингових операцій.
7. Організація фінансового лізингу.
8. Методи забезпечення надійності фінансових розрахунків між підприємствами.
9. Вирішення фінансових завдань за допомогою вексельних розрахунків.
10. Вибір оптимальних методів нарахування амортизації.
11. Управління дебіторською заборгованістю.
12. Оцінка кредитоспроможності підприємства.
13. Аналіз практики кредитування підприємств за рахунком коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.
14. Оптимізація оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
15. Удосконалення системи оподаткування підприємств.
16. Підвищення ефективності використання оборотних коштів.
17. Шляхи зменшення вартості залучення позичкового капіталу.
18. Планування, розподіл і використання прибутку підприємства.

19. Рух грошових коштів і результати операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

20. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

21. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.

22. Розробка фінансової стратегії підприємства.

23. Організація фінансового планування на підприємстві.

24. Управління формуванням фінансової структури капіталу підприємства.

25. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення.

ДОДАТОК Б

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Кафедра фінансів
(повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА з дисципліни «Фінанси підприємств» (назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Миколаїв – 2023 рік

ДОДАТОК В

Зміст до курсової роботи на тему: «Управління ліквідністю та фінансовою стійкістю підприємства А»

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙ- КОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ.....	
1.1. Наукові підходи щодо визначення ліквідності та фінан- сової стійкості підприємства.....	
1.2. Чинники, що впливають на фінансову стійкість та лік- відність.....	
1.3. Методи та показники оцінки ліквідності й фінансової стійкості.....	
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1.....	
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙ- КОСТІ ПІДПРИЄМСТВА А.....	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприєм- ства А.....	
2.2. Оцінка показників ліквідності.....	
2.3. Оцінка показників фінансової стійкості підприємства А.....	
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2.....	
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА А.....	
3.1. Шляхи поліпшення показників ліквідності.....	
3.2. Напрями підвищення фінансової стійкості підприєм- ства А у стратегічній перспективі.....	
3.3. Організація системи раннього попередження та реагу- вання на зміни факторів ліквідності й фінансової стійкості під- приємства А.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

Зміст до курсової роботи на тему:
**«Вибір оптимальних методів нарахування амортизації
на підприємстві Б»**

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	
1.1. Економічна сутність основних засобів як основи формування амортизаційної політики підприємства.....	
1.2. Зміст амортизаційної політики підприємства.....	
1.3. Методи амортизаційної політики підприємства.....	
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1.....	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА Б.....	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства Б.....	
2.2. Оцінка показників використання основних засобів на підприємстві Б.....	
2.3. Аналіз практики застосування методів нарахування амортизації на підприємстві Б.....	
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2.....	
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА Б.....	
3.1. Макроекономічний аспект удосконалення амортизаційної політики.....	
3.2. Удосконалення управління основними засобами на підприємстві Б.....	
3.3. Розробка рекомендацій щодо вибору оптимального методу нарахування амортизації за групами основних засобів підприємства Б.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

Табл. Г. 1. Основні аналітичні показники ліквідності та фінансової стійкості

Показник та його економічний зміст	Формула	Розрахунок за кодами рядків форм фінансової звітності	Нормативні значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (<i>Cash ratio</i> , KL_1). Характеризує готовність підприємства негайно розраховуватися за поточними зобов'язаннями	$KL_1 = \frac{\Gamma + \Phi I}{ПЗ},$ де Γ – гроші та їх еквіваленти; ΦI – поточні фінансові інвестиції; $ПЗ$ – поточні зобов'язання і забезпечення	Ф. № 1, р. 1165 + р. 1160 / Ф. № 1, р. 1695	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності (<i>Quick ratio</i> , <i>Acid-test ratio</i> , KL_2). Характеризує спроможність підприємства оперативно покривати потреби в ліквідності	$KL_2 = \frac{AO - 3}{ПЗ},$ де AO – оборотні активи; 3 – запаси	Ф. № 1, р. 1195 – р. 1100 / Ф. № 1, р. 1695	$\geq 0,7$
Коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття (<i>Cash ratio</i> , $KП$). Характеризує здатність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів	$KП = \frac{AO}{ПЗ}$	Ф. № 1, р. 1195 / Ф. № 1, р. 1695	≥ 2

Продовж. табл. Г. 1

Коефіцієнт фінансової незалежності (<i>Equity ratio</i> , КН). Визначає частку власного капіталу в балансі підприємства	$КН = \frac{ВК}{ВБ},$ де ВК – власний капітал; ВБ – валюта балансу (актив)	Ф. № 1, р. 1495 / Ф. № 1, р. 1300	$\geq 0,5$
Коефіцієнт маневреності власних коштів (<i>Financial flexibility ratio</i> , КМ). Характеризує ступінь мобільності використання власних коштів	$КМ = \frac{ВК - АН}{ВК}$ де АН – необоротні активи	Ф. № 1, р. 1495 – р. 1095 / Ф. № 1, р. 1495	$\geq 0,5$

ДОДАТОК Д

Список основних нормативно-правових документів та інформаційних джерел

Нормативно-правові документи

1. INCOTERMS 2020. International Chamber of Commerce Terms 2010. URL: <https://ru.scribd.com/doc/185758570/Incoterms-2010-Full-Text>.

2. Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, 2007 Revision, ICC Publication No. 600 (UCP 600). URL: <http://static.elmercurio.cl/Documentos/Campo/2011/09/06/2011090611422.pdf>.

3. Конвенція, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі. *Офіційний вісник України*. 2013. № 31. С. 368, ст. 1117, код акта 66851/2013.

4. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003. *Голос України* від 14.03.2003. № 49. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.

5. Податковий кодекс України. № 2755-VI від 02.12.2010 р. *Голос України* від 04.12.2010 р. № 229, № 229–230. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

7. Кодекс України з процедур банкрутства № 2597-VIII від 18.10.2018. *Голос України* від 20.04.2019 р. № 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>.

8. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. *Голос України* від 05.11.2008 р. № 211. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.

9. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.18 р. № 2275-VIII. *Відо-*

мості Верховної Ради України від 30.03.2018 р. № 13. С. 5, ст. 69. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.

10. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.

11. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

12. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій за акредитивами : Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 514 у редакції Постанови правління НБУ від 11.04.2018 р. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0038500-18>.

13. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті : Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 21.06.1995 р. № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-95-%D0%BF>.

14. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій з вексями в національній валюті на території України : Постанова Правління НБУ від 16.12.2002 р. № 508. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>.

15. Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми виготовлення вексельних бланків : рішення НКЦПФР від 03.09.2013 р. № 1681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1639-13>.

16. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 р. № 351. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

Інформаційні ресурси в інтернеті

19. Законодавство України. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws>.

20. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

21. Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР. URL: <http://www.stockmarket.gov.ua/>.

Приклади оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Однотомні видання	
Один автор	Глушенко А. С. Фінанси : навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2018. 440 с.
Два автори	Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2018. 416 с.
Три автори	Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система : навч. посіб. Львів : ТНЕУ, 2019. 327 с.
Чотири автори і більше	Онищенко В. О., Бережна А. Ю., Птащенко Л. О., Чичкало-Кондрацька І. Б. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підруч. для студентів ВНЗ. Київ : «Центр учбової літератури», 2018. 599 с. Фінанси : навч. посіб. / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
Без автора	Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с.
Багатотомні видання	Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Буряка. 476 с.
Автореферати дисертацій	Мар'янович М. Е. Державне фінансове забезпечення сталого розвитку України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Київський національний торговельно-економічний університет. Київ, 2020. 23 с.
Дисертації	Мар'янович М. Е. Державне фінансове забезпечення сталого розвитку України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Київський національний торговельно-економічний університет. Київ, 2020. 290 с.
Законодавчі та нормативні документи	Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2011. № 48–49. Ст. 536. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Дата оновлення 27.05.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення: 05.06.2022) .

Частина видання книги	Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом</i> : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212.
Матеріали конференції (тези, доповіді)	Приходько Н. В., Жупікова В. В. Розробка моделі експрес-діагностики фінансового стану машинобудівних підприємств України з метою застосування антикризових заходів. <i>Економічні читання: перспективи морської економічної діяльності в контексті Індустрії 4.0</i> : матеріали Всеукр. наук. конф., присвяч. пам'яті першого декана Інженерно-економічного факультету НУК професора В.Ч. Лі (Миколаїв, 17 грудня 2020 р.). Миколаїв : НУК, 2020. С. 57–59.
Частина довідкового видання	Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683.
Частина періодичного видання (стаття)	Рогов Г. К. Система фінансових механізмів корпоративного сталого розвитку: складові концепції. <i>Вісник соціально-економічних досліджень</i> . Збірник наукових праць. № 3 (67). Одеса : ОНЕУ, 2018. С. 222–229.
Електронні ресурси	Бровко Л. І., Попенко Л. С., Черенович О. В. Фінансове забезпечення формування оборотних активів сільськогосподарського підприємства. <i>Економіка та держава</i> . 2022. № 1. С. 88–92. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2022/18.pdf .

ДОДАТОК Ж

Параметри оцінювання	Бали	Критерії
Пояснювальна записка	40	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеня розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання математичних методів; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась систематично та вчасно подана на перевірку науковому керівнику у відповідності з планом виконання курсової роботи
	35	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеня розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання математичних методів; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану її виконання
	30	Зміст роботи відповідає обраній темі, але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи

Продовж. дод. Ж

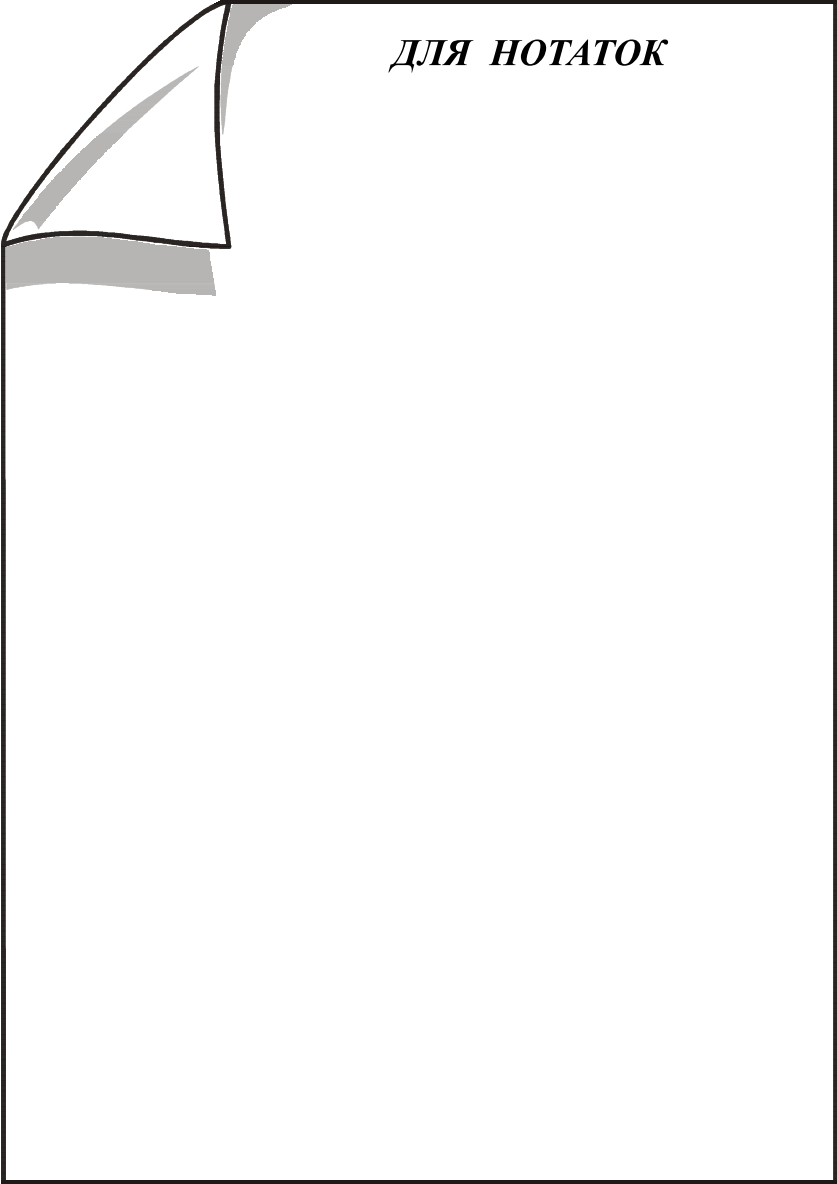
Параметри оцінювання	Бали	Критерії
	20	Робота, оформлена за вимогами, які висуваються до курсових робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції та рекомендації
	15	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень та лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
	5	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу та не відповідає вимогам, які висуваються до курсових робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер
	20	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, матеріали ілюстрації підготовлені відповідно до вимог, що висуваються
	15	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, на які не завжди є посилання у доповіді або ілюстративні матеріали оформлені з незначними зауваженнями
	10	Ілюстративні матеріали низької якості, в організації презентації спостерігається невпевненість
	5	Ілюстративні матеріали низької якості, у доповіді немає посилань на ілюстративні матеріали

Продовж. дод. Ж

Параметри оцінювання	Бали	Критерії
	40	Доповідь логічно побудована, студент чітко та стисло викладає основні результати дослідження, показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, вносить пропозиції з теми дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, упевнено й докладно відповідає на поставлені питання
	35	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, дає правильні відповіді на всі питання, але не завжди упевнений в аргументації і не завжди коректно її формулює
	30	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, належно обґрунтовує положення роботи, але допускає неточності у відповідях на питання
	25	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, але допускає суттєві неточності у відповідях на питання, не завжди належно обґрунтовує положення роботи
	20	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, намагається дати відповідь на поставлені питання і робить спроби аргументувати положення роботи
	15	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, робить спроби аргументувати положення роботи, надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання

Продовж. дод. Ж

Параметри оцінювання	Бали	Критерії
	10	Студент демонструє задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено й чітко відповісти на додаткові питання членів комісії та належно обґрунтувати положення роботи
	5	Студент неупорядковано викладає основні результати дослідження, не спроможний дати відповідь на питання, відстоювати свою позицію

ДЛЯ ЗАДАТОК

Навчальне видання

РОГОВ Георгій Костянтинович
ЗІНЧЕНКО Андрій Ігорович
ПРИХОДЬКО Наталя Василівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання курсової роботи
з дисципліни «Фінанси підприємств»

Комп'ютерна правка й коректура *О. Г. Костенко*
Комп'ютерне верстання *А. Д. Сорочинська*

Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. 2,8. Тираж 100 прим. Вид. № 24. Зам. № 0309-37.

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

просп. Героїв України, 9, м. Миколаїв, 54025

E-mail : publishing@nuos.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6402 від 19.09.2018 р.